

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Руска Събева Станчева
от Секцията за съвременен български език
на Института за български език при БАН

Относно: конкурс за доцент по *научно направление* 2.1. Филология, *научна област* Български език – Морфология в СУ „Св. Кл. Охридски“ с единствен кандидат гл. ас. д-р Ласка Ангелова Ласкова

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 64 от 30 юли 2024 г. и на интернет страницата на СУ и е по направление 2.1. Филология (Български език – Морфология) за нуждите на Факултета по славянски филологии (ФСлФ) на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ по решение на Факултетния съвет на ФСлФ, Протокол №8 /10.09.2024 г.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед на Ректора на СУ № РД 38 - 586 от 24.09.2024 г.

2. Общо описание на представените материали (в поредността, представена от кандидата)

За участие в конкурса кандидатката е представила списък от документи, които включват:

1. Автобиография
2. Диплома за висше образование
3. Диплома за образователна и научна степен „доктор“
5. Документ за заеманата академична длъжност
6. Удостоверение за придобит академичен опит като преподавател и изследовател
7. Документи, доказващи изпълнението на изискванията почл. 105, ал. 1, т. 2, в т.ч. и Справка за участие в проекти
- 10 А. Списък на всички публикации
- 10 В. Списък на публикациите, представени за участие в конкурса
11. Списък на публикации, конференции, проекти и научни ръководства, генериран от системата „Авторите“
12. Справка по образец за изпълнение на минималните национални изисквания за съответната научна област

13. Справка за цитиранията с пълно библиографско описание на цитираните и цитиращите публикации
14. Справка за оригиналните научни приноси
15. Опис на на документи, доказващи изпълнението на изискванията по чл. 112, ал. 2
17. Резюмета на рецензираните публикации, избрани за участие в конкурса
18. Копие от обявата в Държавен вестник.

Представените по конкурса документи от кандидатката съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

3. Информация за кандидата в конкурса

- *Кратка биографична справка*

Гл. ас. д-р Ласка Ангелова Ласкова е родена на 22.11.1979 г. в София.

Придобила е последователно следните образователни степени:

- Бакалавър по българска филология в СУ „Св. Кл. Охридски“ (1998 – 2002)
- Магистър по лингвистика в СУ „Св. Кл. Охридски“ (2002 – 2003)
- Доктор по научна специалност 05.04.17 Български език (2006 – 2010)

- *Заемана академична длъжност*

Д-р Л. Ласкова заема длъжността *главен асистент* към Катедрата по български език на ФСлФ, СУ „Св. Климент Охридски“ от 2011 г. до момента.

- *Заемани академични и други длъжности до момента*

- Програмист база данни към ИИКТ на БАН 2007 – 2012; 2019 – 2021 г.
- Редовен асистент към Катедрата по български език на ФСлФ, СУ „Св. Климент Охридски“ от 2010 – 2011 г.
- Лектор по български език, литература и култура в Болонския университет, Кампус Форли за времето от 2012 – 2016; 2017 – 2018 г.

4. Научноизследователска дейност

-За конкурса д-р Ласкова представя научна продукция, която не повтаря публикации, представени за придобиване на ОНС „Доктор“.

-Списъкът с трудове, с които д-р Л. Ласкова участва в конкурса, включва общо 22 публикации: монография, представена като хабилизационен труд; монография, която не е представена за основен хабилизационен труд; 1 студия и 19 научни статии, публикувани в научни издания.

-Приложен е списък с общо 50 публикации, като в конкурса за доцент гл. ас. д-р Ласка Ласкова участва с 22 от тях.

-Отчитат се 11 библиографски цитирания на публикации на гл. ас. д-р Ласка Ласкова в научни издания.

-Представената Справка по образец за изпълнение на минималните национални изисквания за съответната научна област, както и документите за изпълнение на допълнителните изисквания на СУ „Св. Климент Охридски“ доказват, че д-р Ласка Ласкова изпълнява всички изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

-Гл. ас. д-р Ласка Ласкова е участвала в 15 научноизследователски проекта като изследовател.

-Кандидатката е участвала с доклади в 36 национални и международни научни конференции.

Публикациите, с които д-р Ласкова участва в конкурса за доцент, свидетелстват за системните ѝ научни интереси в тематични области от сферата на граматиката като: глаголна морфология, граматични особености на неизменяемите лексеми, морфология и семантика на местоименията.

Сред предложените за участие в конкурса за *доцент* публикации специално бих искала да отлича монографията на д-р Ласкова „Предложните изрази в българския език (Деадвербиални комитативни предложни изрази)“ (София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2024, с. 374), представена от нея като хабилитационен труд. Книгата е несъмнено приносен обобщаващ труд, изследващ явлението *предлогизация*, свойствено както на българския, така и на редица други книжовни езици от последните няколко десетилетия. По мое мнение предложената монография е категорично свидетелство за качествата на д-р Ласкова като изследовател с научна зрелост, вещина и дисциплинираност.

Д-р Ласкова предлага теоретичен модел за интерпретация на функцията на ПИ от позициите на теорията за семантичните роли, което ѝ позволява да изследва в дълбочина предложните изрази. Тъй като изследва явление с висока степен на динамика в книжовния език, за да установи степента на предлогизация при десубстантивни и деадвербиални ПИ в български, д-р Ласкова адаптира различни по характер тестове, използвани в други езици.

Друг определено приносен момент в монографията на д-р Ласкова е разширяването на знанието за деадвербиалните комитативни изрази в съвременния български език. Авторката представя модел за описание на комитативните ПИ и го прилага при анализа на 15 идентифицирани от нея такива съставни единици с деадвербиален произход, като изследва честотата, структурната вариантност, синонимията, броя на значенията и съчетаемостта им. Важен резултат от проведения анализ е, че развитието на юнкторна

функция е пряко свързано с възможността на ПИ да присъединява като външен аргументен израз изречения.

В заключение ще изтъкна, че като цяло монографията на д-р Ласкова, представена като хабилитационен труд, се отличава с теоретична иновативност и задълбоченост, аналитичност, широка библиографска осведоменост, а изобилието от дисциплинирано поднесени корпусни данни е определящо за високата емпирична надеждност на изследването.

Втората монография на д-р Ласка Ласкова, представена за участие в конкурса за *доцент*, е „Времената в изречения с ментални предикати. Предикати за перцепция (София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2024, с. 334). Базирана върху докторската дисертация на кандидатката, тази монография е първото по рода си цялостно изследване на видо-временните особености на изреченията с глаголи за възприятия (които съдържат информация за ситуацията, обект на менталното действие) в българския език. В хода на анализа са изведени редица правила и закономерности, свързани с избора на глаголни форми за означаване на темпорални отношения. Сред съществените приноси на кандидатката при разработването на рецензираната монография е доказването на релевантността на понятията *отправна точка*, *перспектива* и *интервал на референтност* за моделирането на българската темпорална система. С наличието/отсъствието на отправна точка и локализацията ѝ се обяснява таксисната семантика на темпоралните форми и семантиката на т.нар. абсолютен презенс и абсолютен перфект, които се появяват в подчинени изречения при глаголи за възприятие. Въз основа на богат емпиричен материал се апробира представената теория, като се изтъква, че конструкциите с *че*-изречения се отличават с много по-богата темпорална комбинаторика, но и с по-висока степен на многозначност.

Представените за участие в конкурса една студия и 19 статии бележат устойчивия изследователски интерес през годините на кандидатката към непроучени или недостатъчно проучени явления от областта българската граматика: явлението *предлогизация*, различни аспекти на глаголната морфология, морфологични и семантични особености на местоимения от групата на *неопределителните* и *показателните*.

Статиите за явлението *предлогизация* очертават различни аспекти на явлението в българския език. Наред с изтъкването на динамичния характер на явлението, предопределящ и разглеждането на ПИ от д-р Ласкова като „размито множество“ (в публикации № 5 и № 6), кандидатката прави сполучлив опит за инвентаризацията на ПИ (в Публикация № 5), като извежда и редица параметри, определящи степента на лексикализация на десубстантивните ПИ (в Публикация № 6). От друга страна, д-р Ласкова представя и еволюцията при моделирането на предложните изрази в описателните граматиките и в частни

проучвания по темата (в Публикация № 7). В две от работите (в публикации № 3 и № 4) се разглежда функцията на определени ПИ като дискурсни маркери за въвеждане на топик (подтема) в текста.

В десет от публикациите си за конкурса д-р Ласкова се фокусира върху глаголната морфология. В две от статиите си (публикации № 13 и № 14) д-р Ласкова разглежда неописани особености на българската темпорална система. В други две свои публикации (№12 и №15) кандидатката обосновава необходимостта от специфициране на модела на Х. Райхенбах за описание на езици с комплексни темпорални системи с въвеждане на понятията *гледна точка* (в публикация 12, 15) и *интервал на референтност* (15) – необходими за адекватното представяне на разликите в перспективата на дадено събитие.

Друга група публикации (№ 16, № 17 и № 19) изследват различни страни на наративните системи в българския език. Особено внимание според мен заслужава Публикация № 17, в която наративните системи в съвременния български език се разглеждат като множество от граматически профили – комбинации от стойности на категориите *вид*, *време* и *евиденциалност* на глаголите казуеми.

В една от работите си (Публикация № 18) д-р Ласкова предлага нов подход при идентифицирането на елементите на наративните системи – през призмата на опозицията *състояние – промяна*, като го прилага върху две от най-често използваните: *свидетелската наративна система* (СНС), типична за свидетелски разказ за минали събития, и *презентната неутрална система* (ПНС), характерна за историческите текстове.

В публикациите, посветени на слабо проучени местоимения, са анализирани подходите при моделиране на семантиката на два от редовете неопределителни местоимения (*който и да е* и *кой да е*), за да се очертае и ролята на факторите негация и емфаза (Публикация № 8). Доказва се същността на съставни лексикални единици на устойчивите съчетания по модела *не знам (си) к-дума (си)* (Публикация № 10). Изследвана е употребата на членуваните качествени показателни прилагателни за близък план (Публикация № 9), за да се намери обяснение какво обуславя появата (макар и спорадична) на определени дескрипции с членувани квалификативни местоимения.

Представените за рецензиране трудове на гл. ас. д-р Ласка Ласкова очертават портрета ѝ на учен с безспорни постижения в областта на съвременната българска морфология, които ѝ отреждат позицията на разпознаваем и значим изследовател в българското езикознание от най-ново време.

5. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Представените документи свидетелстват за сериозна ангажираност на д-р Л. Ласкова с учебно-преподавателска дейност. Заслужава да се отбележи, че кандидатката е разработила 5 (пет) електронни курса – основно за студенти от специалността „Българска филология“.

Отчетливо личи и системната ѝ и целенасочена работа със студенти при разработването от тях курсови работи и доклади за конференции. Важно е да посочи и това, че д-р Ласкова подготвя и студенти за Олимпиадата по морфология.

Досега д-р Ласкова е била научен ръководител на 11 дипломанти от СУ „Св. Климент Охридски“ и от Университета в Болоня.

6. Критични бележки и препоръки

Смятам, че предложените за участие в конкурса публикации характеризират кандидатката в конкурса за доцент гл. ас. д-р Л. Ласкова като изграден изследовател с много висока степен на научна осведоменост, критически поглед и аналитични способности в лингвистичните области, в които е насочила своя изследователски интерес. В този смисъл нямам критични бележки, нито препоръки.

7. Лични впечатления за кандидата

Познавам гл. ас. д-р Ласка Ласкова повече от 10 години. От представените документи и от преки лични впечатления съм убедена, че тя е опитен изследовател и преподавател. Притежава личностни качества, които я правят предпочитан колега за работа в екип.

8. Заключение за кандидатурата

След като се запознах с представените в конкурса материали и научни трудове и въз основа на направения анализ на тяхната значимост и на съдържащите се в тях научни и научно-приложни приноси, потвърждавам, че научните постижения на гл. ас. д-р Ласка Ласкова отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в научната област и професионално направление на конкурса.

В частност кандидатът удовлетворява минималните национални изисквания в професионалното направление и не е установено плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

Давам своята **положителна** оценка на кандидатурата.

Заклучение

Въз основа на гореизложеното в рецензията убедено препоръчвам на научното жури да предложи на компетентния орган по избора – Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“ – да избере гл. ас. д-р Ласка Ангелова Ласкова да заеме академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 2.1. Филология, *научна област* Български език – Морфология в СУ „Св. Кл. Охридски“.

Подпис:

(проф. д-р Руска Станчева)

04.12.2024 г.